

2. Rozsudek, formální charakter a právní účinky

ICLIC. MGR. LUBOŠ PAVLŮ CRV
soudce DCS

Začátkem rozhodovací fáze procesu je uzavření záležitosti. To se děje rozhodnutím soudu, musí se sdělit stranám a dát jim lhůtu k písemnému podání obhajob a námitek. Po jejich vzájemném sdělení na ně může každá strana podat odpovědi v krátké lhůtě stanovené soudcem; na toto sdělení pak má právo odpovědět obhájce svazku. Ten je povinen vypracovat své mínění (votum) ohledně prokázání či neprokázání neplatnosti manželství.

Soudci prostudují akta a připraví si písemně votum – své mínění o platnosti manželství.

Pro sborový soud platí:

- a) termín pro poradu o rozsudku stanoví předseda a koná se obvykle v sídle soudu,
- b) soudci se vyjádří o věci písemně a později své posudky odevzdají k uložení do tajných akt,
- c) po vzývání Božího jména vyloží nejprve vyšetřující soudce záležitost a po něm se vyjádří k záležitosti ostatní soudcové,
- d) během porady může každý ze soudců ustoupit od svého dřívějšího písemného závěru (vota),
- e) soudce který nepřistoupí na rozhodnutí druhých může žádat, aby v případě odvolání byly jeho závěry zaslány vyššímu soudu,
- f) jestliže soudcové nechtěli nebo nemohli dospět při první poradě k rozsudku, může být porada odročena na další zasedání, nejpozději do jednoho týdne (kán. 1609).

Rozsudek má vypracovat vyšetřující soudce, který v rozsudku zaznamená hlavní důvody z toho, co jednotliví soudcové přednesli v poradě (kán 1610 §2). Rozsudek nutno vydat písemně do jednoho měsíce ode dne kdy byl vyneseno, pokud soudcové ze závažných důvodů neurčili delší dobu (1610 §3).

Forma rozsudku:

A) **Záhlaví**

vyjadřuje vzývání jména Božího, např. „Ve jménu Božím“ nebo „Ve jménu Nejsvětější Trojice“. Toto se nežadá k platnosti rozsudku.

B) **Název soudu,**

jména soudců, stran, obhájce svazku a dalších, pokud se tito procesu zúčastnili.

C) *Stručné vyličení záležitosti,*

údajů o uzavřeném manželství, osobní údaje: jména, data a místa narození, náboženská příslušnost, zda vstupovali do manželství jako svobodní, bydliště, kdy a kde bylo manželství občansky rozvedeno, zda se z toho manželství narodily děti atd. Dále je tam uvedeno z jakého důvodu žádá strana o neplatnost manželství a co bylo stanoveno jako předmět sporu.

Rozsudek musí pod sankcí neplatnosti obsahovat důvody, nebo-li motivy, jak právní tak faktické, o které se opírá sám rozsudek (*rationes seu motiva tam in facto quam in iure*). Proto následují dva body D a E je nutno v rozsudku obšírněji rozvést:

D) *Právní stav (in iure)*

Uvedou se právní předpisy (texty kánonů a označení platného kodexu v době uzavírání manželství) s připojením jejich komentářů, především jak je nacházíme ve výrocích soudců Římské roty, které jsou zveřejňovány v každoročně vydávané publikaci „*Decisiones Sacre Romanae Rotae*“ a obsahující plné znění rozsudků tohoto papežského soudu.

Z rozsudku „musí být zřetelné, jakým způsobem dospěli soudci k rozhodnutí, a jak aplikovali právo na skutečnosti. Vyložení skutečností, tak jak to požaduje povaha věci, musí být moudré a obezřelé, při zabrání jakékoli urážky stran, svědků, soudců nebo ostatních soudních úředníků.“ (Instrukce *Dignitas connubii* čl. 254)

E) *Ve skutečnosti (in facto)*

Část, ve které je uvedeno to, co soud zjistil na základě průkazního písemného materiálu, z výpovědi stran a svědků a skutečností odůvodňujících sám rozsudek, ve kterém se stanoví buď neplatnost manželství (*constare de nullitate matrimonii*), když soudcové došli na základě uvedených důkazů k morální jistotě o neplatnosti, nebo platnost manželství (*non constare de nullitate matrimonii*), když k této mravní jistotě nedospěli.

Podle praxe Římské roty, která své rozsudky pravidelně vydává (*Decisiones seu sententiae*) je možno při dvou a více zkoumaných důvodech neplatnosti u jedné kauzy nejprve v rozsudku uvést právní stav (*in iure*) a zkoumanou skutečnost (*in facto*) u jednoho důvodu a poté se věnovat stejným způsobem dalšímu důvodu neplatnosti. Nebo je možné v části „*in iure*“ věnovat zvláštní odstavec s nadpisem každému zkoumanému důvodu neplatnosti a stejně pokračovat i v části „*in facto*“.

Kán 1689: v rozsudku se poučí strany o mravních a také občanských povinnostech, kterým jsou případně vázány jedna vůči druhé a vůči dětem, co do poskytnutí výživného a výchovy.

F) *Závěr:*

Rozsudek (tzv. *pars dispositiva sententiae*) je odpovědí na otázku vyjádřenou ve stanovení předmětu sporu. Pokud je stanoveno k prozkoumání více důvodů neplatnosti, je třeba na každý odpovědět zvlášť.

Žádnému ze soudců není dovoleno zdržet se při poradě o rozsudku hlasování. Nerozhodne-li se jednomyslně, pak se rozhodne většinou hlasů. Rozsudek je jednomyslný, jestliže se soudcové shodnou ve svých závěrech, nebo je označen „většinou hlasů“, jestliže dva soudcové mají jiný názor v závěru než zbývající třetí soudce. S odlišným názorem třetího soudce je nutno seznámit odvolací soud.

„Shledá-li se v řízení strana zcela neschopnou soulože nebo na základě trvající neschopnosti nezpůsobilou manželství, musí se k rozsudku připojit zákaz, kterým se jí zapoví vstoupit do nového manželství bez dotázání soudu, který vydal rozsudek.

Jestliže však bylo důvodem strany pro neplatnost lstivé oklamání nebo simulace, musí soud při zvážení všech okolností záležitost rozhodnout, zda se k rozsudku připojí zákaz, kterým se jí zapoví vstup do nového manželství bez dotázání ordináře místa, v němž se má manželství uzavřít.

Připojí-li nižší soud k rozsudku zákaz, musí odvolací soud posoudit, zda se má potvrdit“ (Instrukce *Dignitas connubii* Čl. 251)

Ordinář se má postarat, aby tyto zápovědi byly poznamenány v knihách pokřtěných a oddaných (kán. 1685).

V závěru se uvede to, co ve svém důsledku vyplývá z rozsudku, např. v případě dvou výroků o neplatnosti manželství (v I. a ve II. instanci) se poznamená, že skutečnost o neplatně uzavřeném manželství má být poznamenána v křestních matrikách a v matrice oddavkové u příslušných farních úřadů a že dotyční mohou uzavřít nový církevní sňatek.

Na závěr se také uvádí informace o možnosti jak podat odvolání proti rozsudku v určené lhůtě k soudu II. instance nebo k Římské rotě nebo je-li to třeba, zda se tam zašle z úřední povinnosti. Pokračuje se rozhodnutím o zaplacení soudních výloh.

Rozsudek ať se zakončí uvedením dne a místa kde byl vynesena a podpisem soudce nebo podpisy soudců, jedná-li se o tribunál a podpisem notáře (kán. 1612 §4) a také razítkem soudu, který vynesl tento soudní výrok.

„Nemůže-li soudce z důvodu smrti, těžké nemoci nebo jiné překážky připojit k rozsudku žádný podpis, stačí, aby to předseda senátu nebo soudní vikář prohlásil pod dodatek autentického vyhotovení rozsudku, který je jím podepsán v den vynesení rozsudku“ (Instrukce *Dignitas connubii* čl. 255).

Použitá literatura:

F.Polášek: Procesní právo, Olomouc 2003

D.Němec: Manželské právo katolické církve, Praha – Kostelní Vydří 2006

A. Sobczak: Proces o stwierdzenie nieważności małżeństwa kościelnego, Gniezno 2001

Papežská rada pro legislativní texty: Instrukce *Dignitas connubii*, *Adnotatio iurisprudentiae IV*, Brno 2006

3. Soudní rozhodnutí v souhrnosti

Prameny:

Cann. 1607-1618; 1868; PrM 196-214; MSRR 135-151; NSAA 120-122; PIUS XII Alloc. 3.10.1941; PAULUS VI Alloc 8.2. 1973; IDC 246-262

pojem	<p>Sentence neboli rozsudek je legitimní rozhodnutí, kterým soudce nebo senát definuje předkladatelem stanovenou otázku kauzy, přičemž tato byla právně projednávána soudem. Obsahuje dva prvky: <i>ratiocinatio intellectus et iussum voluntatis</i>.</p> <p>Dekret je legitimní rozhodnutí, kterým soudce v průběhu řízení vydává příkazy, vyzvání a nařízení.</p>			
vypracování	<p>Jestliže soudil samosoudce, vypracuje rozsudek sám. Jestliže soudil senát, rozsudek vypracuje soudce zpravodaj, přičemž převezme hlavní důvody z toho, co přednesli jednotliví soudcové v poradě, pokud většina soudců neurčila hlavní důvody, které je nutno uvést v rozsudku; rozsudek je pak nutno dát jednotlivým soudcům ke schválení (srov. kán. 1610 CIC; čl. 249 IDC).</p> <p>Stanovený čas pro vydání rozsudku je do jednoho měsíce ode dne, kdy byla věc rozhodnuta, pokud u senátu neposkytli soudcové ze závažného důvodu <i>«gravi ex ratione»</i> delší lhůtu.</p>			
podstatné prvky	<p>Rozsudek musí obsahovat 4 podstatné prvky:</p> <p>1°- vymežit spor tj. rozhodnout spor, který byl projednáván u soudu a to tak, že dá přiměřenou odpověď na jednotlivé sporné otázky. Takové rozhodnutí musí být <i>«iuxta petita»</i> a tedy ne <i>«non ultra petita»</i>, ani <i>«infra petita»</i> neřkuli <i>«extra petita»</i>.</p> <p>2°- určit povinnosti stran vzniklé z řízení a jak mají být plněny; Instrukce Dignitas connubii stanovuje: <i>«Připojit zákaz podle čl. 251¹, je-li to třeba»</i> (čl. 250, 2° IDC)</p> <p>3°- podat důvody, jak právní tak skutkové, o něž se opírá výroková část rozsudku; V případě nedostatku tohoto prvku se jedná o nulitu rozsudku s napravitelnou vadou (srov. kán.1622, 2° CIC)</p> <p>4°- rozhodnout o výlohách sporu v souladu s kán. 1649². Takové ustanovení má doplňující charakter (srov. kán. 1611 CIC)</p>			
formální prvky	<p>Formální prvky rozsudku jsou:</p> <p>1°- vyzvání jména Božího;</p> <p>2°- označení</p> <table border="0" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td style="border-left: 1px solid black; padding-left: 5px;">Soudce nebo senátu</td> </tr> <tr> <td style="border-left: 1px solid black; padding-left: 5px;">Strany žalující a nežalující a jejich případných prokurátorů (jméno, příjmení, bydliště)</td> </tr> <tr> <td style="border-left: 1px solid black; padding-left: 5px;">Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti, jestliže se účastnili</td> </tr> </table> <p>3°- krátké uvedení skutkové podstaty (species facti) se závěry stran a zněním sporné otázky;</p> <p>4°- In iure: uvedení právních důvodů na nichž se zakládá rozsudek (doktrína, normatíva, jurisprudenc). Následuje In facto, výroková část rozsudku (viz. čl. 254 IDC³).</p> <p>5°- ukončí se uvedením dne a místa, kde byl rozsudek vynesena, a podpisem soudce nebo všech soudců, jedná-li se o senát, a notáře.</p>	Soudce nebo senátu	Strany žalující a nežalující a jejich případných prokurátorů (jméno, příjmení, bydliště)	Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti, jestliže se účastnili
Soudce nebo senátu				
Strany žalující a nežalující a jejich případných prokurátorů (jméno, příjmení, bydliště)				
Obhájce svazku a ochránce spravedlnosti, jestliže se účastnili				
zveřejnění rozsudku	<p>Zveřejnění rozsudku spočívá v oznámení učiněném soudem a to způsobem stanoveným ze zákona (kán.1509-1512). Norma je následující:</p> <p>1°- rozsudek má být zveřejněn co nejdříve v celém svém rozsahu;</p> <p>2°- musí určovat způsob jakým se může napadnout;</p> <p>3°- se zveřejněním rozsudek nabývá právní účinnost. Jednoduché oznámení výrokové části se souhlasem soudce nemá právní účinnost (kán. 1614), jedná se o čistě informační záležitost.</p> <p>4°- zveřejnění rozsudku se uskutečňuje prostřednictvím předání nebo zaslání autentické kopie stranám nebo jejich prokurátorům (kán. 1615);</p> <p>Odstranění chyb ve vyhotovení: Jestliže se do textu rozsudku vloudil buď omyl v číselných údajích nebo chyba při přepisování výrokové části nebo ve vyjádření skutkového děje nebo požadavků stran nebo bylo opomenuto, co vyžaduje kán. 1612, § 4, musí jej opravit nebo doplnit soud, který ho vynesl, a to na návrh strany nebo z úřední povinnosti, vždy však po vyslechnutí stran a rozhodnutím připojeným k rozsudku (kán. 1616, § 1).</p>			

¹. **Čl. 251** – § 1. Shledá-li se v řízení strana zcela neschopnou soulože nebo na základě trvající neschopnosti nezpůsobilou k manželství, musí se k rozsudku připojit zákaz, kterým se jí zapoví vstoupit do nového manželství bez dotázání soudu, který vydal rozsudek.

§ 2. Jestliže však bylo důvodem strany pro neplatnost listivé oklamání nebo simulace, musí soud při zvážení všech okolností záležitosti rozhodnout, zda se k rozsudku připojí zákaz, kterým se jí zapoví vstup do nového manželství bez dotázání ordináře místa, v němž se má manželství uzavřít.

§ 3. Připojil-li nižší soud k rozsudku zákaz musí odvolací soud posoudit, zda se má potvrdit.

² **Kán.1649**, § 1. Biskup, kterému soud podléhá, vydá předpisy:

1. o odsouzení stran k placení nebo úhradě soudních výloh; 2. o odměnách zástupců, advokátů, znalců, tlumočnicků a o poskytnutí náhrady svědkům; 3. o bezplatné právní pomoci nebo poskytnutí slevy soudních výloh; 4. o ukládání náhrady škod tomu, kdo podlehl ve sporu nebo se lehkomyšlně soudil; 5. o složení peněz nebo poskytnutí jistoty na úhradu výloh a náhradu škod.

³ **Čl. 254** – § 1. Rozsudek musí být při zabrání přílišné krátkosti nebo podrobnosti při vyložení skutkových a právních důvodů jasný a podložený důkazy a akty, proto musí být zřetelné jakým způsobem dospěli soudci k rozhodnutí, a jak aplikovali právo na skutečnosti.

§ 2. Vyložení skutečností, tak jak to požaduje povaha věci, musí být rozumné a opatrné, při zabrání jakékoli urážky stran, svědků, soudců nebo ostatních soudních úředníků.

4. Příklad rozsudku a dekretu Římské roty

F A L T I N, Ponente

P.N. 16.130
REG. LATII seu PORTUEN.-SANCTAE RUFINAE
Nullitatis Matrimonii
(PE PE - D'AMATO)
praeliminaris: de confirmatione Sententiae primi gradus

D E C R E T U M

T U R N I

diei 20 Decembris 1994

Anno Domini 1991, die 20 Decembris, infrascripti Patres Auditores de Turno, scilicet Exe.mus D.nus ERNES T U S M A R I A F I O R E, Huius Apostolici Tribunalis Decanus, quattuor ante dies a SUMMO PONTIFICE J O A N N E P A U L O P. P. II ad plenitudinem Sacerdotii evectus et Archiepiscopus Tit. Novensis in Dalmatia nominatus, et RR. PP. DD. DANIEL FALTIN, qui et Ponens, atque L A U R E N T I U S C I V I L I, in Sede Huius Apostolici Tribunalis legitime congregati ad definiendam quaestionem praeliminarem, in causa de qua supra, nempe:

"Utrum sententia in primo iurisdictionis gradu definitiva Tribunalis Regionalis Latii Vicariatus Urbis, die 23 februarii a. 1991 lata, continenter confirmari possit vel an causa ad ordinarium examen secundi gradus admittenda sit, ad normam can. 1682, § 2 C.I.C.", hoc tulerunt

DECRETUM.